

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

НАКАЗ

28.08.2024

м. Харків

№ 242/1

Про введення в дію Кодексу академічної доброчесності Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, Положення про комісію з питань академічної доброчесності Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

На виконання Закону України «Про освіту» № 2145 від 05.09.2017 року та Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 року № 1556-VII

НАКАЗУЮ:

1. **ВВЕСТИ В ДІЮ** Кодекс академічної доброчесності Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (нова редакція), що ухвалений рішенням Вченою радою ХНЕУ імені Семена Кузнеця від 27.08.2024 р. (протокол № 9).

2. **ВВЕСТИ В ДІЮ** Положення про комісію з питань академічної доброчесності Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, що ухвалено Вченою радою ХНЕУ імені Семена Кузнеця від 27.08.2024 р. (протокол № 9).

3. **ВИЗНАТИ** таким, що втратив чинність наказ «Про введення в дію Кодексу академічної доброчесності Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (нова редакція)» № 207 від 21.10.2019 р.

4. **ВИЗНАТИ** таким, що втратив чинність наказ «Про введення в дію Положення про комісію з питань академічної доброчесності Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця» № 174/1 від 13.09.2019 р.

Ректор

Володимир ПОНОМАРЕНКО

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

УХВАЛЕНО:
рішенням Вченої ради
ХНЕУ ім. С.Кузнеця
від 27.08.2024 р. (протокол № 9)

ВВЕДЕНО В ДІЮ:
наказом ректора
ХНЕУ ім. С.Кузнеця
від 28.08.2024 р. № 242/1

ПОГОДЖЕНО:
Науковим товариством студентів,
аспірантів, докторантів і молодих
вчених ХНЕУ ім.С.Кузнеця
від 25.08.2024 р. (протокол № 1)

Володимир ПОНОМАРЕНКО
Молодіжною організацією
студентів ХНЕУ ім. С.Кузнеця
від 18.08.2024 р. (протокол № 1)

ПОГОДЖЕНО:
Радою молодих вчених
ХНЕУ ім.С.Кузнеця
від 07.08.2024 р. (протокол № 1)

**КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ
СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ
(нова редакція)**

Харків, 2024

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (далі – Університет) усвідомлює свою місію в суспільстві як центру культури, знань та науково-практичних досліджень.

Усі учасники освітнього процесу ХНЕУ ім. С. Кузнеця прагнуть до побудови відкритих, щирих, гуманних та чесних взаємовідносин (комунікацій) для досягнення максимального освітнього ефекту та забезпечення довіри до результатів навчання, тому свідомо узгоджують, приймають та зобов'язуються дотримуватися Кодексу академічної доброчесності ХНЕУ ім. С. Кузнеця (далі – Кодекс).

Кодекс є складовою системи безперервного забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ХНЕУ ім. С. Кузнеця і спирається на високоетичні ціннісні норми академічного середовища, високий рівень свідомості й внутрішньої культури особистості, антикорупційні заходи та боротьбу із плагіатом.

Кодекс академічної доброчесності розроблений відповідно до освітніх і загальнолюдських цінностей, міжнародних стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості, законодавчої і нормативної бази України, нормативних документів ХНЕУ ім. С. Кузнеця:

1. Конституції України.
2. Закону України «Про освіту».
3. Закону України «Про вищу освіту».
4. Закону України «Про авторське право і суміжні права».
5. Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність».
6. Закону України «Про запобігання корупції».
7. Етичного кодексу вченого України.
8. Педагогічної конституції Європи.
9. Європейської хартії дослідників.
10. Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG).
11. Листа МОН України «Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності».

Цей документ також відповідає основним принципам та положенням, що затверджені в нормативних документах ХНЕУ ім. С. Кузнеця:

1. Правила внутрішнього трудового розпорядку.
2. Кодекс професійної етики та організаційної культури працівників і студентів ХНЕУ ім. С. Кузнеця.
3. Положення про внутрішнє забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти.
4. Положення про організацію освітнього процесу в ХНЕУ ім. С. Кузнеця.
5. Порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за накопичувальною бально-рейтинговою системою в ХНЕУ ім. С. Кузнеця.
6. Положення про порядок проходження рукопису від його підготовки до видання у ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Дія Кодексу поширюється на всіх учасників освітнього процесу ХНЕУ

ім. С. Кузнеця: здобувачів вищої освіти, адміністративних, педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників.

II. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту» правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Викладацька діяльність – це діяльність, яка спрямована на формування знань, інших компетентностей, світогляду, розвиток інтелектуальних і творчих здібностей, емоційно-вольових та/або фізичних якостей здобувачів освіти (лекція, семінар, тренінг, курси, майстер-клас, вебінар тощо) та яка провадиться педагогічним (науково-педагогічним) працівником, самозайнятою особою (крім осіб, яким така форма викладацької діяльності заборонена законом) чи іншою фізичною особою на основі відповідного трудового або цивільно-правового договору.

Компетентність – це динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Освітня діяльність – це діяльність закладів вищої освіти, що провадиться з метою забезпечення здобуття вищої, післядипломної освіти і задоволення інших освітніх потреб здобувачів вищої освіти та інших осіб.

Наукова діяльність – це інтелектуальна творча діяльність, спрямована на здобуття нових знань та (або) пошук шляхів їхнього застосування, основними видами якої є фундаментальні та прикладні наукові дослідження.

Якість освітньої діяльності – рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг.

Якість вищої освіти – це відповідність умов провадження освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам зацікавлених сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості.

Результати навчання – це знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

ІІІ. ПОЛІТИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЕРЕДОВИЩА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Усі учасники освітньої діяльності усвідомлюють значущість академічної доброчесності та прагнуть зробити її невід'ємною частиною свого світогляду, підвищують стандарти освітньої і наукової діяльності і зміцнюють імідж Університету.

3.1. Академічна доброчесність в університетському середовищі формується на принципах:

чесності та порядності – принциповість у визнанні та підтримці власних прав у сфері академічної діяльності та прав інших людей, що призводить до уникнення власної нечесної поведінки та знижує терпимість до недоброчесності інших, також унеможливорює випадки зловживання посадовим становищем;

доброзичливості – позитивне та толерантне ставлення учасників освітнього процесу один до одного незалежно від статті, віку, національності, релігійних і політичних уподобань;

поваги – цінувати інтелектуальні здобутки інших людей та використовувати їх відповідно до правил, прийнятих у розвинуті академічному суспільстві;

довіри та співпраці – вільний обмін ідеями та інформацією в освітньому середовищі, сприяння командній і творчій роботі між студентами, викладачами та іншими стейкхолдерами;

відповідальності – викладачі несуть відповідальність за якість викладання дисциплін, а студенти – за якість виконання завдань, передбачає також реагування на академічну нечесність;

компетентності та професіоналізму – володіння науково-педагогічними фахівцями сучасними технологіями наукових досліджень та методами викладання, циклічне підвищення свого фахового рівня, поглиблення знань і вмінь з академічної грамотності, здатність демонструвати академічні цінності під час навчального процесу;

прозорості – відкритість та зрозумілість усіх освітніх процесів, послідовне й об'єктивне оцінювання результатів діяльності, підзвітність та публічність інформації;

законності – усі процеси освітньої діяльності мають здійснюватися відповідно до законодавства України з урахуванням нормативних документів, затверджених у ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

3.2. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

своїми діями сприяти формуванню чесного академічного суспільства;

дотримуватися Кодексу професійної етики та організаційної культури працівників і студентів ХНЕУ ім. С. Кузнеця;

якісну підготовку до навчальних занять і практичної діяльності;

постійне вдосконалення своїх загальних, фахових та особистісних

компетентностей у сфері запобігання проявів академічної недоброчесності;
підготовку наукових публікацій та авторських методичних розробок, що демонструють академічну грамотність, з огляду наукових здобутків інших авторів за темою, використання офіційної та достовірної інформації;

повагу до академічних здобутків інших дослідників, що потребує посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;

контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами вищої освіти;

урахування при розробці завдань індивідуальних потреб і можливостей осіб з особливими освітніми потребами;

володіння викладачами сучасними технологіями оцінювання, що сприяє об'єктивному та прозорому визначенню результатів навчання.

3.3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

дотримання чесної академічної поведінки у навчанні та житті, уникнення будь-яких проявів академічної недоброчесності;

якісну підготовку до навчальних занять;

самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей інших авторів;

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;

формування поважливого ставлення до всіх учасників освітнього процесу, спираючись на власну гідність та нетерпимість до проявів академічної недоброчесності.

3.4. Прояви академічної недоброчесності.

Кодекс спрямований на запобігання будь-яким проявам академічної недоброчесності. Відповідно до Закону України «Про освіту» порушенням академічної доброчесності вважається:

академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше

опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

фабрикація – вигадання даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема, під час оцінювання результатів навчання;

обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів вищої освіти;

надання здобувачам вищої освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;

вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

3.5. Заходи з формування середовища академічної доброчесності.

Академічна доброчесність є невід'ємною частиною університетської культури.

Для усвідомлення та визнання філософії академічної доброчесності як базової інституційної цінності в Університеті запроваджуються на постійній основі такі заходи:

1. Актуалізація питань академічної доброчесності та дотримання цього Кодексу всіма учасниками освітнього процесу Університету.

2. Підвищення кваліфікації, участь у тренінгах, семінарах, стажуваннях із питань академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками.

3. Внесення розділу з академічної доброчесності в програму «Університетська освіта» для здобувачів вищої освіти.

4. Запровадження ознайомчих чи факультативних курсів з основ академічного письма та дослідницької роботи.

5. Проведення тренінгів для науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти щодо актуалізації питань важливості академічної доброчесності.

6. Запровадження та підтримання інформативної веб-сторінки для загального доступу, яка буде містити рекомендації з академічної доброчесності,

якості академічного письма, інформувати про прийняті стандарти цитування, надавати приклади виявлених проявів академічної недоброчесності.

7. Обговорення зі здобувачами вищої освіти прикладів якісного та неякісного академічного письма.

8. Надання здобувачам вищої освіти прикладів оформлення цитувань та бібліографічних посилань.

9. Розроблення нестандартних, творчих, проблемних завдань, чітке пояснення вимог до їхнього виконання та оцінювання.

10. Налагодження технології перевірки робіт здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних робітників на наявність плагіату.

IV. КОМІСІЯ З АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

4.1. З метою формування освітнього середовища на основі гідності, довіри, відповідального ставлення до навчання створюється дворівнева комісія з розгляду порушень академічної доброчесності на рівні навчально-наукових інститутів/факультетів та Університету, яка створюється строком на п'ять років.

4.2. Склад Комісії Університету та Комісій навчально-наукових інститутів/факультетів затверджується на першому (після офіційного затвердження Кодексу) засіданні Конференції трудового колективу Університету та відповідно Конференціях трудових колективів навчально-наукових інститутів/факультетів.

4.3. До складу Комісії Університету входять науково-педагогічні працівники від кожного навчально-наукового інституту/факультету, які працюють на постійній основі та виборні представники від Конференції студентів Університету та виборні представники аспірантів. При цьому не менш як 15 відсотків складу Комісії Університету повинні становити здобувачі вищої освіти.

4.4. До складу Комісій навчально-наукових інститутів/факультетів входять науково-педагогічні працівники навчально-наукових інститутів/факультетів, які працюють на постійній основі та виборні представники від Конференцій студентів навчально-наукових інститутів/факультетів та виборні представники аспірантів. При цьому не менш як 15 відсотків складу Комісій навчально-наукових інститутів/факультетів повинні становити здобувачі вищої освіти відповідних навчально-наукових інститутів/факультетів.

4.5. На першому засіданні Комісії Університету та Комісій навчально-наукових інститутів/факультетів визначаються дати перших засідань Комісій (протягом 10 робочих днів з моменту створення) та обираються голови Комісій. Рішення Комісії приймається більшістю голосів (за умови присутності більше, ніж 60 % членів Комісії) та оформлюється протоколом засідання.

V. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕДОПУЩЕННЯ ПРОЯВІВ АКАДЕМІЧНОЇ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ

5.1. Відповідальність за недопущення проявів академічної доброчесності несуть: здобувачі вищої освіти, педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники, завідувачі кафедр, директори (керівники) навчально-наукових інститутів / декани факультетів Університету.

5.2. Здобувачі вищої освіти відповідальні за свою академічну поведінку. Усі здобувачі вищої освіти мають набути компетентності давати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх із моральними нормами. Також, вони мають вимагати рівних умов навчання та оцінювання.

5.3. Навчально-методичний відділ перевіряє на наявність плагіату та встановлює рівень унікальності всіх навчально-методичних робіт науково-педагогічних працівників, що видаються в ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

5.4. Спеціалізовані вчені ради проводять політику дотримання принципів академічної доброчесності, перевіряють на наявність плагіату дисертаційні роботи на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

5.5. Відповідальність за дотримання принципів публікаційної етики та наукової доброчесності, оригінальності наданих рукописів покладається на авторів.

5.6. Комісії з питань академічної доброчесності навчально-наукових інститутів/факультетів та Університету відповідальні за розроблення та проведення заходів зі сприяння формування та дотримання доброчесного академічного середовища, розгляд скарг щодо проявів академічної недоброчесності серед учасників освітнього процесу Університету.

5.7. Кожен педагогічний, науково-педагогічний та науковий працівник має створити умови до формування середовища партнерства та академічної доброчесності. Педагогічний, науково-педагогічний та науковий працівники мають набути здатність до виявлення плагіату в письмових аудиторних та позааудиторних роботах здобувачі вищої освіти. Вони несуть відповідальність за оцінювання унікальності тексту есе, курсових і дипломних робіт та за процес прозорого, відкритого, чесного оцінювання результатів навчання загалом.

5.8. Якщо виникли скарги від здобувачів вищої освіти щодо порушення учасниками освітнього процесу цього Кодексу за певною навчальною дисципліною, то необхідно звернутися до викладача та повідомити про це Комісію навчально-наукового інституту/факультету. За наявності скарги голова Комісії у 5-денний строк проводить відкрите засідання, на якому відбувається розгляд факту порушення Кодексу. Рішення Комісії навчально-наукового інституту/факультету може бути оскаржене в Комісії з питань академічної доброчесності Університету.

5.9. Кожна особа, щодо якої виникло питання про порушення нею академічної доброчесності відповідно до закону України «Про освіту», має такі права:

ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;

особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;

знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;

оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

5.10. За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники Університету відповідно до Закону України «Про освіту» можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

5.10. За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники Університету відповідно до Закону України "Про освіту" можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

відмова у присудженні ступеня освітньо-наукового чи присвоєнні вченого звання;

позбавлення присудженого ступеня освітньо-наукового чи присвоєного вченого звання;

відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;

позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

5.11. За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти відповідно до Закону України «Про освіту» можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік та інше);

повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

відрахування з Університету;

позбавлення академічної стипендії;

позбавлення наданих Університетом пільг з оплати навчання.

VI. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

6.1. Кодекс розроблено з урахуванням пропозицій педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, органів студентського самоврядування та первинної профспівкової організації університету.

6.2. Кодекс доводиться до відома всіх співробітників під час підписання трудового договору або контракту.

6.3. Кодекс розміщується на офіційному сайті ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Кодекс передбачає можливість оновлення, доповнення.